

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

שותפות במותג שיווקי שהתפרקה

תיק ממונות מס' 2205-עג

נושא הדיון

א' וב' היו שותפים במותג שיווקי במשך כשנה, עד שהשותפות התפרקה בהסכמה. א' המשיך לבדו בחברה השיווקית. כעת תובע א' מב' החזר חוב שחייב לחברה, וכן כמה תשלומים למס הכנסה ולביטוח לאומי ששילם לבדו עבור השנה שהשותפות היתה קיימת. ב' תובע בתביעה נגדית תשלום עבור השימוש שעושה א' במותג של החברה שהוא היה זה שהמציא אותו ויש לו על כך זכות יוצרים, ובגלל שא' השתמש במותג נזקק ב' למותג אחר בלתי מוכר עדיין, והיה כרוך גם בפרסום על הפסקת השימוש במותג שמחזיק א'. עוד הוא דורש תשלום עבור פנקסי השבונות שהדפיס בזמנו וכד'. הצדדים הסכימו להתחשבן ביניהם.

פסק דין

הלקים מהתביעות ההדדיות מתקבלות, וכפשרה, מקוזזים החובות האחת בשניה.

(-) אהרן מרדכי היזלר

(-) מרדכי איכלר

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד

השאלות לדיון

א. שימוש במותג שהמציא אחר.

ב. פורע חובו של חברו למס הכנסה ולביטוח לאומי.

תשובה

א. הנה צדין זכויות יוצרים ע"י פס"ד ירושלים כרך יז עמ' קה: ביסוד הצעות של אדם על המלאכה, ע"י פס"ד ירושלים כרך יז עמ' קה עפ"י מה שכתב צחי' הגרש"ש לצ"ק סי' א' א"ת א' צענין חייב צור, וז"ל: חייבתי התורה על מה שהמזיק שלו הזיק ומה שהצור שלו זה צא לו ע"י כריה ופתיחה, היינו שהוא הכין את המזיק וע"י זה נקרא צעלים עליה כמו שצדצרים שנוגעים לזכות אדם מוסכס עפ"י דיני התורה ודיני העמים שכל מי שממלא דבר חדש צעולס הוא הצעלים עליה לכל דבר זכות כמו כן קראה התורה לאיש המכין תקלה צסס צעל הצור וצעל האש וחייבה צניזקין את צעל המזיק. עכ"ל. וצחי' הגרש"ש לגיטין סי' ד' הוסיף וכתב דאס המלאכה צפועל כלי וחפץ ע"י חכמתו, דהכלי כמו שהוא הוא דבר חדש, אז מלאכותו שייך לממלאה הדבר. ע"כ.

ואחמ"ר ז"ל הרחיב צענין זה צפס"ד ירושלים כרך ג עמ' ג, וז"ל: גרסי' צ"ק מטו צ אמר רבה צצור צרה"ר כו"ע לא פליגי דמיחייב, מ"ט אמר קרא כי יפתח וכי יכרה אס על הפתיחה חייב על כרייה לא כ"ש, אלא שעל עסקי פתיחה ועל עסקי כרייה צאה לו וכי. ורצ' יוסף אמר צצור צרה"ר כו"ע לא פליגי דמיחייב, מ"ט צעל הצור אמר רחמנא צצור דאית לוי צעלים עסקין, כי פליגי צצור צרה"ר ר' ישמעאל סבר צור צרה"ר נמי חייב דכתיב כי יפתח וכי יכרה אס על פתיחה חייב על כרייה לא כ"ש, אלא שעל עסקי פתיחה ועל עסקי כרייה צאה לו וכי. ע"כ.

יהנה לרבה אליצא דכו"ע, ולרצ' יוסף אליצא דר' ישמעאל, למה חייב צור צרה"ר, הא צתורה כתיב צעל הצור וצרה"ר לאו צעל הצור הוא החופר, וע"כ ציאור על עסקי פתיחה ועל עסקי כרייה צאה לו דכוון דהחופר המלאכה דבר חדש שלא היה מקודם הוא נקרא צעלים של ההמלאכה, ואמרה תורה דצעל הצור ישלם דצעלים של המזיק צריך לשלם.

יש נא א' מאי רבי ומאי רבנן דתנאי, אחד החופר צור תשעה וצא אחר והשלימה לעשרה האחרון חייב, רבי אומר אחר אחרון למיתה ואחר שניהם לניזקין. וצתוד"ה האחרון חייב, דוקא הוא צשציל שחידש מיתה שלא היה מתחלק, אבל ראשון חי וזה ט"ו כולם חייבין צניזקין כמו זה י' וזה עשרים. ע"כ. מצואר אליצא דרבנן אס הכנים חידוש צצור למיתה אין החידוש מלטמלס דוקא על מה שהתחדש אלא הוא נקרא צעל הצור גם על ניזקין, כלומר על הט"ו טפחים שנכרה ע"י הראשון, ולכן סצרי רבנן דגם על ניזקין השני חייב ולא הראשון, דהשני נקרא צעל הצור כיון שהוא חידש דבר שלא היה מקודם, וזה נלמד מדכתיב והמת יהי' לו ההוא דקעציד מיתה, וציאור מה שכתוב צתורה צעל הצור ישלם מי נקרא צעל הצור, ההוא דקעציד מיתה. וכן פסק צשו"ע חו"מ סי' תו צהגהת הרמ"א כרבנן. ע"כ הצריך לעניינו צפס"ד כרך ג סס.

וצפס"ד ירושלים כרך ז עמ' קמח הוסיף אחמ"ר ז"ל וכתב: וצטענת האדריכל שראובן חייב לשלם לו

עבור השימוש שעשה בתכנית העבודה שעשה, כיון שתכנית העבודה היא של האדריכל, הנה אמרה תורה כי יכרה איש צור או כי יפתה איש צור בעל הצור ישלם, התורה קראה לכורה או לפותח בעל הצור אפילו שזה הצור היה צרה"ר ולא איך שהוא בעלים בקנין שקנה את הצור, אלא אמרה תורה כל דבר שכן אדם מחדש הוא בעל הדבר המחודש, אבל אין לו שום קנינים בדבר לענין זכויות של ממון. ובהסכמה של הגאון מה"י יוסף דוב בער סאלאוויצ'יק הרב דזריסק על הדפסת ל"ח שבת עירובין כתב צין השאר וז"ל: ואשר מפקפק כבודו אולי אחר הדפוסו ויגמור מלאכתו יצא אחד מנכדי הגאון המחבר ז"ל ויתבע מכבודו חלק בעסקו, לדעתי אין לו להפחד מזה עפ"י ד"ת ולא מלאתי שום מקום לתביעה כזו וכו'. עכ"ל.

ע"כ. ועיי' להלן אות צ' מהנחל ילחק.

שוב היה מעשה צממליא מכונת מיקסר שתבע את חצירו שהמליא המלאה חדשה של הרכבת צלנדר על גבי המיקסר, וטען ממליא המיקסר שלולי ההמלאה שלו לא היה השני יכול להמליא את ההרכבה של הצלנדר, וממילא הכל שלו, ופסק אהמו"ר ז"ל שהם שניהם שותפים בהמלאה של הרכבת הצלנדר, והקישו בסברה להגמ"ו צ"ק נא א אחד החופר צור עשרה וצא אחר והשלימו לעשרים וכו' כולן חייבין, וצתום' שם ד"ה צור כתבו דה"ה לאחד עשר, והקשה רעק"א שם מתום' לעיל י' ב דצהלים ל"ח פטור, והסביר אהמו"ר ז"ל דהיסוד הוא דחיוצ השני בהצור הוא משום שנעשה שותף ציירת המזיק, והחיוצ הוא שילר דבר חדש שלא היה בעולם לפניו שעל ידי זה נחשב לצעלים, ולכן אם התוספת שלו בטלה להעיקר מלד היצירה שבה, משום שאינה חשובה כלפיה, הוא פטור, אך אם יש בה חשיבות של יצירה צפני עלמה נחשב כשותף להראשון. עכת"ד.

אך כל זה בחידוש שחידש התובע צמולר עלמו. צנידון דידן מדובר צמותג שיווקי שנחרט בתודעת הציבור כחברה חמונה, ועיי' בזה בפס"ד ירושלים כרך ה עמ' קמד עפ"י דברי מלכיאל ח"ג סי' קנז שבעלים על פירמה יש לו בעלות גם על השם של הפירמה, ואסור לאחרים להשתמש באותו שם, ולמרות ש"ש"ם הוא דבר שאין בו ממש לענין קנינים שאי אפשר להקנותו, כמו ריח התפוח וטעם הדבש ועין הצדולה שכתב הרמב"ם מכירה פכ"ב הי"ד שאי אפשר להקנותם כיון שהם דבר שאין בו ממש, וכמו השיתוף שכתב הרמב"ם מכירה פ"ה הי"ד שהוא דבר שאין בו ממש שאין הקנין חל בו, וכמו שהגדיר רה"ג בספר המקח ריש ע"ב ד דבר שיש בו ממש לענין קנינים היינו כמו גוף אדם שיש בו אורך ורוחב ועומק. מ"מ להלכה הוא דבר שיש עליו בעלות (גם אם לא דאג לרושמו ברשויות כחוק), ואם צא אחר והשתמש עם אותו שם לשווק מולרים דומים כמו ששיוק הראשון תחת אותו שם, הרי הוא מזיק את הראשון בכך שממעט את הקונים שלו, וגם עלול לגרום נזק לשם הטוב אם לא ילחץ בשיווק (עיי' "משפטיך ליעקב" ח"ג סי' א, ופתח"ח גניבה ואונאה עמ' רכה, ו"דיני מסחר במשפט העברי" עמ' 231 ואילך, ו"זיקין" עמ' 235). אך צנידון דידן שצ' הסכים שהמותג שהמליא ישאר ציד א' כדי להשתמש בו, משום שלא נזקק למותג לאחר היפרדו מהשותפות, וגם עכשיו אינו תובע נזק בעקבות כך, לכאורה אין לחייב את א' בעד המותג מדין

נהנה, דזה נהנה וזה לא חסר.

אך יש לדון אם יש לחייבו מדין מיסתרשי ליה, עיי' שורת הדין כרך 3 עמ' שכב. ול"ע.
 ב. אף דקיי"ל דפורע חובו של חבירו פטור, עיי' פס"ד ירושלים כרך 2 עמ' כו ועמ' מז בשם הגרש"ם
 שבחוב כזה שאלו הנתבע היה משלמו לא היה נהנה מעלם הפרעון אלא רק שהיה נפטור מחובו, וצ"ח אחר
 ופרע עבורו, צכה"ג חייב הנתבע לשלם לפורע מדין קמיסתרשי ליה כמו צאנסו בית המלך גרנו אם
 בחובו חייב לעשר, בגמ' חולין קלא א, ולא אמרו פורע חובו של חבירו פטור אלא בחוב כזה שאלו היה
 פורע בעלמו היתה לו תועלת צמה שמקיים מצות פריעת צע"ח, וכיון שאחר פרע בשבילו אין לו התועלת
 של קיום המצוה, דאחר אינו יכול לפרוע חובות של חבירו, אבל חובות של מכיס צזה לא היתה לו כל
 תועלת אילו היה משלם בעלמו, והחוב שהיה משלם למכיס הוא כהולך לאיבוד והפסד וצ"ח זה ומלילו
 מההפסד ה"ז מיסתרשי ליה.

אברהם דוב לוין.

ב

א. כבר כתבתי צמק"א שכל דבר שמנהג למכור הוא צר מכירה וחייב לשלם עבור שימוש צו. ולכן חייב
 לשלם עבור שימוש צמותג, מכיון שהיום המנהג למוכרו צדמים.
 צ. מוצ"ח צשו"ע סי' קנח סעי' 3 דאם יש חוב שאחד ערב עבור השני ושילם חייב לשלמו, עיי' ערוך השלחן
 סעי' 2.

מרדכי אייכלר.